

УДК: 657.62; DOI: 10.31388/2519-884X-2021-43-114-120

Ярчук А.В., к.е.н., ст. викладач
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
yarchuklina@gmail.com

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ПРИ УХВАЛЕННІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Анотація. У статті розглянуто особливості та роль економічного аналізу в сучасному світовому економічному просторі. Визначено методологічний підхід до створення інформаційної бази. Зазначено існуючі особливості проведення економічного аналізу в сучасних умовах. Приділено увагу проблемам економічного аналізу на рівні підприємства та держави. Визначено основні напрями аналітичних досліджень у різних сферах діяльності економіки.

Ключові слова: економічний аналіз, інформація, завдання економічного аналізу, об'єкти економічного аналізу, організація економічного аналізу, предмет економічного аналізу, інформаційне забезпечення аналізу.

JEL code classification: M19

Yarchuk A. V., Ph.D., Sen. Lect.
yarchuklina@gmail.com
Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

THE ROLE OF ECONOMIC ANALYSIS IN SUBSTANTIATION OF MANAGERIAL DECISIONS

Abstract. The article is devoted to the substantiation of theoretical provisions and development of measures to improve the organization and methodology of economic analysis of the business entity and assessing the quality of its information support. The peculiarities and role of economic analysis in the modern world economic space are considered. The methodical approach to the creation of an information base is determined. Indicated on the peculiarities of conducting economic analysis in modern conditions. Attention is paid to the theoretical aspects of economic analysis on micro and macro level. The main directions of analytical research in various spheres of economic activity are considered. The tasks of economic analysis of the entity's activities are given. The content of analytical information is specified; The role of economic analysis in the process of adopting managerial decisions through the determination of the type of economic analysis was substantiated due to the systematization of its results on each stage of decision-making. The content of the organization of economic analysis and its theoretical justification, which is to formulate four components - staffing, information, methodological, technical support is determined. The directions of improvement of the quality of information provision of economic analysis are allocated in terms of clarifying the list of components of economic information to ensure a single approach to interpreting the elements of the input and output information in the analysis system. The requirements for analytics are systematized to assess the possibility of a specialist to carry out analytical procedures and ensure the proper completeness and reasonableness of economic analysis.

Keywords. Economic analysis, information, economic analysis, objectives of economic analysis, objects of economic analysis, organization of economic analysis, subject of economic analysis, information provision analysis.

Постановка проблеми. Неодмінною умовою успішного функціонування підприємства є прийняття рішень, спрямованих на ефективне управління виробництвом. Для ефективного управління кожний керівник має користуватися повною інформацією про поточну діяльність підприємства та пошук можливостей для її підвищення. Крім контролю за підприємницькою діяльністю необхідно постійно контролювати дотримання чинних Законів України, під дію яких потрапляє під-

приємство в сучасних умовах господарювання. Це залежить від економічних умов, в яких працює підприємство, кон'юнктури ринку, податкового законодавства тощо. Враховуючи роль різних документів, які складає економічний відділ, зона відповідальності його співробітників є значною. Саме від ефективності аналізу напряму залежить високий економічний ефект діяльності підприємства. Достовірність прогнозів/розрахунків має бути на найвищому рівні. Проблема по-

лягає в тому, що більшість підприємців, які зіткнулися з перешкодами у своїй діяльності, не зважають на необхідність економічного аналізу. На підприємствах відсутні кваліфіковані економісти, які могли б аналізувати основні показники діяльності підприємства, пропонувати можливі шляхи виходу з кризових ситуацій. Таким чином, на всіх стадіях управління виробництвом економічний аналіз є особливим видом діяльності управлінського персоналу і важливою функцією управління. Зміст аналізу полягає в отриманні аналітичної інформації щодо стану і результатів діяльності підприємства та його підрозділів, величини, характеру і причин відхилень у діяльності підприємства, визначенні резервів виробництва. Необхідність вирішення зазначених питань та їх вплив на розвиток економічної діяльності підприємств обумовлює актуальність теми статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема економічного аналізу займається багато економістів та науковців, зокрема, В.І. Захарченко, В.М. Івахненко, В.О. Мец, Є.В. Мних, А.Ф. Павленко, які приділяють основну увагу теоретичному підходу до проблем, з якими може зіткнутися підприємство. Вивченням проблем методики економічного аналізу та їх практичним впровадженням присвятили свої праці Н.С. Барабаш, Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Єрмолович, І.П. Житна, З.М. Зав'ялова, В.В. Ковальов, Т.М. Ковальчук, Л.І. Кравченко, І.Д. Лазаришина, М.В. Мельник, О.В. Олійник, Г.В. Савицька, В.К. Савчук, В.І. Стражев, С.К. Татур, І.Д. Фаріон, Ю.С. Цал-Цалко, В.О. Шевчук, С.І. Шкарабан, М.Г. Чумаченко та ін.

Не применшуючи ролі проведених наукових досліджень, необхідно відмітити відсутність методики проведення внутрішньогосподарського економічного аналізу в нових умовах розвитку економіки, а також вимог до економістів, які проводять економічний аналіз.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у визначенні ролі економічного аналізу в сучасних умовах господарювання, що склалися в Україні, визначення способів і шляхів протидії кризовим явищам на підприємстві. Об'єктом дослідження є система економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання України. Предметом дослід-

ження є сукупність теоретико-методичних і організаційно-практичних засад економічного аналізу діяльності суб'єктів господарювання у кризовому середовищі.

Виклад основного матеріалу. Економічний аналіз — це система способів вивчення за даними обліку, звітності, нормативних планів та інших джерел інформації результатів і стану господарської діяльності, можливих варіантів її поліпшення для оцінювання і контролю виробництва, обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності роботи підприємств, їхніх підрозділів, об'єднань і формувань [6].

У наш час економічний аналіз перетворився на одну з важливих функцій управління виробництвом. Він відіграє провідну роль при виробленні та обґрунтуванні управлінських рішень.

Зважаючи на поставлені завдання і мету, якої прагнуть досягнути на різних етапах управління, можна сформулювати основне завдання аналізу, яке полягає у виявленні резервів підвищення ефективності господарської діяльності порівняно з досягнутим рівнем, збільшення обсягів виробництва продукції та підвищення її якості, поліпшення використання виробничих ресурсів і зниження собівартості продукції, підвищення рентабельності і збільшення прибутку господарства.

В залежності від етапів управління завдання економічного аналізу в управлінні підприємством є різним. Перед прийняттям рішення інформація, отримана у результаті економічного аналізу, має дозволити оцінити ступінь використання засобів і позиції підприємства на ринку й ефективність господарювання. Роль економічного аналізу на етапі реалізації прийняття рішень повинна полягати у наданні інформації про неправдивість і порушення в діяльності стосовно прийнятих за основу порівнянь (минулий період, стан, прийнятий за зразок, плановий стан, стан в подібних підприємствах). Інформація, яка отримується в результаті економічного аналізу, повинна також дозволити здійснювати дії, що коригують процес управління відповідно до прийнятих раніше положень. Таким чином, економічний аналіз забезпечує науково-економічне обґрунтування прийняття управлінських рішень [9].

При проведенні економічного аналізу від-

бувається всебічна оцінка досягнутого рівня виконання планів господарської діяльності підприємством в цілому та його структурними підрозділами; визначення базових показників планування виробничої діяльності окремих підрозділів та підприємства в цілому на майбутній період; здійснення контролю виконання планів та намічених заходів; виявлення впливу різних факторів на показники господарської діяльності аналізованого підприємства, вивчення причин відхилень від запланованих завдань; виявлення додаткових резервів господарської діяльності, не використаних під час їх виконання; підготовка аналітичних матеріалів для опрацювання і прийняття управлінських рішень; контроль за поліпшенням економічної роботи підприємства; узагальнення результатів аналізу, формулювання висновків і пропозицій щодо використання отриманих результатів. Вирішення зазначених завдань сприяє удосконаленню управління виробництвом, виконанню планів і підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Зміст економічного аналізу зумовлений характером суспільного ладу, формами власності й відображає основні риси економіки на конкретному етапі її розвитку. Характерною рисою аналізу господарської діяльності до перебудови економіки була оцінка виконання плану, встановленого державою. Зараз на аналіз економічної діяльності підприємства впливають зовнішні фактори, зокрема, конкурентне середовище. У результаті цього завдання аналізу трансформуються за рахунок введення нових прийомів і способів, що дозволяє враховувати вплив зовнішніх факторів [8].

Предметом економічного аналізу, як галузі наукових знань, є удосконалення і розвиток його методики. Практична цінність економічного аналізу полягає у визначенні стану суб'єкта господарювання і розробці ефективних напрямів впливу на управлінські рішення.

Роль економічного аналізу на етапі реалізації прийняття рішень повинна полягати у наданні інформації про неправдивість і порушення в діяльності по відношенню до прийнятих за основу порівнянь. Під час аналізу економічні показники порівнюються з показниками минулих періодів, інших підп-

приємств, нормативними та плановими даними; визначаються позитивні та негативні величини впливу факторів на показники, що аналізуються, з'ясовуються причини їх зміни; формулюються висновки і пропозиції.

Інформація, яка надається в результаті економічного аналізу, повинна також дозволити здійснювати дії по коригуванню процесу управління відповідно до прийнятих раніше положень. Однак, зазначена інформація не може бути безпосередньо використана органами управління для розробки рішень. Вона не дає можливості осмислити стан і розвиток господарських явищ і процесів, не дозволяє оцінити резерви виробництва, розробити заходи щодо перспективних напрямків діяльності підприємства. Ці та інші задачі управління вирішує економічний аналіз, який на підставі первинних даних та спеціальних прийомів дозволяє отримати таку інформацію, таку систему показників, яка може безпосередньо застосовуватися в управлінні виробництвом. Таким чином, економічний аналіз забезпечує науково-економічне обґрунтування прийняття управлінських рішень [3].

Для з'ясування ролі економічного аналізу в управлінні виробництвом важливо враховувати так званий аспектний підхід при виробленні та прийнятті управлінських рішень. Суть його полягає у тому, що при опрацюванні управлінських рішень ураховуються різні аспекти: політичний, соціальний, психологічний, правовий, організаційний, економічний, ринковий та ін. Економічний аналіз є джерелом інформації переважно економічного аспекту, який є провідним. Його необхідно враховувати при прийнятті будь-якого державного і господарського рішення на всіх рівнях управління виробництвом.

Потреба у проведенні економічного аналізу виникає на таких стадіях прийняття рішень, як попереднє вивчення господарських явищ і процесів, аналіз реального стану діяльності господарства, вибір варіантів господарських процесів, оцінювання відповідності економічного аспекту в опрацьованих варіантах рішень іншим аспектам управління, узагальнення результатів аналізу, обґрунтування управлінських рішень.

До основних функцій управління належать: планування, організація, оперативне

регулювання, контроль, матеріальне і моральне стимулювання процесу виробництва. Здійснення кожної із зазначених вище функцій управління зумовлює необхідність мати достовірну, своєчасну і всебічну економічну інформацію щодо господарської діяльності і передбачає глибоке її вивчення, підготовку й прийняття оптимальних управлінських рішень [10].

На окремих стадіях управління сільськогосподарським підприємством, його підрозділом або іншим господарством за допомогою економічного аналізу вирішуються різні завдання. До найважливіших стадій управління виробництвом, на яких прийняття управлінських рішень зумовлює необхідність у проведенні аналізу господарської діяльності, належать: розробка, обґрунтування і прийняття програмних завдань підприємства; організація виробництва й оперативне управління процесом здійснення намічених завдань; підсумкове (по закінченні року) оцінювання досягнутих результатів.

На першій стадії управління дані економічного аналізу є основою для прийняття планових управлінських рішень. Для цього вивчають усі сторони економіки господарства, його ресурси і можливості щодо подальшого розвитку, виявляють внутрішні резерви для їх використання у майбутньому періоді. На цій стадії аналіз передуює складанню планів і проводиться шляхом порівняння даних минулого року і попередніх років з даними інших підприємств і середніми даними по групі однотипних підприємств.

Обґрунтування програмних завдань є початковим найважливішим етапом опрацювання і прийняття рішень в управлінні виробництвом. Планові управлінські рішення стосуються програмних перспективних і поточних організаційно-господарських завдань, визначаючи головний напрям і основні параметри господарської діяльності підприємства. Вони впливають на економіку господарства протягом тривалого часу, тому зміст цих рішень на стадії планування та їх обґрунтованість значною мірою визначають результати господарювання. На другій стадії управління забезпечується виконання поточних планів підприємства та його підрозділів [2].

Управління підприємством потребує на-

лежного поточного контролю виробничої діяльності, який проводять за допомогою аналізу виконання програмних завдань господарства. Такий аналіз здійснюють систематично впродовж року, при цьому аналізують усі сторони виробничо-фінансової діяльності господарства, його структурних виробничих підрозділів. Систематичний аналіз виконання планових завдань є ефективним засобом контролю виробництва лише тоді, коли його результати враховуються в оперативному управлінні при підбиванні підсумків роботи та визначенні матеріального і морального стимулювання працівників господарства.

Економічний аналіз, як і планування, організація, облік, контроль, координація (регулювання), мотивація є функцією управління. Як функція управління, економічний аналіз орієнтований насамперед на оцінку виконання зобов'язань і стану підприємства, виявлення і реалізацію резервів виробництва і, що найголовніше, на обґрунтування управлінських рішень [1].

Прийняттю будь-якого рішення повинні передувати аналітичні розрахунки, тому кожен економіст повинен бути добре обізнаний в теорії і особливо в методології економічного аналізу [11].

У відповідності до тлумачного словника економісти — це спеціалісти у галузі економіки, економічних наук, однак на практиці їх можна характеризувати як професіоналів, що вивчають, яким чином суспільство розподіляє різні обмежені ресурси, зокрема такі, як земля, трудові ресурси, сировина, різне обладнання тощо, для того, щоби виробляти товари і надавати послуги [8].

Пошук грамотного економіста є пріоритетною задачею кожного керівника. Саме від професіоналізму, чесності і скрупульозності цього співробітника багато в чому залежатиме подальша доля підприємства. Кваліфікованому спеціалісту необхідно уміти орієнтуватися в різних видах законодавства, в першу чергу, громадянському і трудовому. Компетентність економіста-аналітика означає наявність необхідної підготовки, достатніх знань, умінь і досвіду для виконання конкретної роботи. Рівень компетенції робітників напряму впливає на ефективну діяльність підприємства, тому проблема підви-

щення компетентності робітників у цій сфері є надзвичайно актуальною.

Необхідно зазначити, що, по-перше, ні одній людині не під силу завчити весь обсяг нормативної документації, а по-друге, це і не є необхідним, оскільки інформація постійно застаріває. Тому хороший економіст-аналітик обов'язково має уміти користуватися довідково-правовими системами і швидко знаходити ті норми, які йому потрібні для вирішення конкретного питання в даний момент.

Перелік необхідних для економіста відомостей напряму залежить від багатьох факторів. Це і сфера діяльності підприємства, і кількість співробітників у ньому, і участь іноземних інвесторів, і суміщення основних обов'язків з функціями інших співробітників тощо

До трудових обов'язків економіста-аналітика входить керівництво веденням обліку і складанням звітності; робота з документами, призначеними для передачі звітності до контролюючих органів; контроль за оформленням первинної документації; участь в проведенні економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства тощо. Робота економіста-аналітика — це частіш за все монотонна рутинна з багаторазовим повторенням типових дій, які потребують постійної концентрації й високого рівня організованості. Необхідний набір якостей для гарного спеціаліста — це чесність, старанність, математичний склад розуму [14].

Економісти вивчають різні економічні категорії на рівні окремих підприємств. Для цього економісти проводять спостереження і дослідження, збирають і аналізують одержані дані, здійснюють моніторинг економічних тенденцій і розробляють прогнози. Для одержання необхідних даних стосовно витрат на енергопостачання, курсів обміну валют, циклів ділової активності, податків, рівня безробіття тощо ними розробляються спеціальні методи і процедури. Наприклад, для проведення спостережень можуть застосовуватись різні методи вибіркового аналізу, а для розробки прогнозів використовуватись методи математичного моделювання. Крім цього, важливою складовою роботи економістів є підготовка звітів (з таблицями и графіками),

якість яких сприяє показу результатів проведених досліджень.

Практика підтверджує, що за допомогою економічного аналізу можна дати повну характеристику об'єкта управління; результати економічного аналізу служать цілям управління як засіб обґрунтування управлінських рішень і одночасно як засіб контролю за їх виконанням. Накопичені за допомогою економічного аналізу знання про закономірності розвитку об'єкта дослідження сприяють підвищенню ефективності виробництва, поповнюють систему знань науки управління.

Аналіз виконання планів підприємства проводять за кінцевими результатами господарського року. Річний аналіз передбачає проведення всебічної та об'єктивної оцінки кінцевих результатів діяльності підприємства в цілому а його виробничих підрозділів. При цьому виявляють недоліки у роботі за минулий рік. Підсумковий аналіз по закінченні року втрачає характер оперативного контролю, однак його аналітичні результати можуть бути використані для поліпшення господарської діяльності у майбутньому періоді [13].

Отже, на всіх стадіях управління виробництвом економічний аналіз є особливим видом діяльності управлінського персоналу і важливою функцією управління. Зміст аналізу полягає в отриманні на основі даних плану, обліку, звітності тощо аналітичної інформації щодо стану і результатів діяльності підприємства та його підрозділів, величини, характеру і причин відхилень у діяльності об'єктів, що вивчаються, резерви виробництва [6].

Для пошуку управлінських рішень, що якнайкраще відповідали б завданням досягнення високої ефективності виробництва у ринкових умовах, необхідно проводити комплексне наукове дослідження не лише існуючого стану господарської системи та її підсистем, а й можливих результатів їхньої діяльності при різних варіантах комплексного поєднання важливих факторів виробництва.

Висновки. В ситуації, що склалася сьогодні в Україні, роль економічного аналізу значно зростає, особливо в умовах виникнення кризових явищ на підприємстві, коли саме завдяки проведенню комплексного економічного аналізу вдається визначити при-

чини кризи та розробити і обґрунтувати можливі шляхи виходу з неї. Сучасний економічний аналіз дає можливість запроваджувати на підприємстві системи комп'ютерного аналізу основних показників діяльності підприємства, але недоліком є те, що в Україні така практика проведення економічного аналізу ще не знайшла широкого розповсюдження.

Під час проведення економічного аналізу основну увагу необхідно приділяти пошуку резервів підвищення ефективності діяльності підприємства шляхом більш детального аналізу основних показників виробничої діяльності. Як завершальний етап економічної роботи на підприємстві, економічний аналіз комплексно охоплює всі інші елементи цієї роботи і є надійним інструментом для економічного обґрунтування управлінських рішень.

Процес прийняття рішень свідчить про значну роль економічного аналізу в його обґрунтованості, особливо на етапі оцінки і аналізу варіантів, який дозволяє відібрати найкращий варіант для подальшого порівняння результатів з поставленою задачею (метою). При цьому задачею аналізу є правильне обґрунтування мети і системи обмежень для кожного варіанта управлінських рішень, відбір оптимального варіанта.

Отже, багатогранність економічних явищ (процесів), особливо в сучасних умовах, висуває нові вимоги до економічного аналізу. В ринкових умовах економічний аналіз повинен бути орієнтований не на пояснення фактичного стану підприємства за даними періодичної звітності, а служити джерелом обґрунтування управлінських рішень.

Список літератури:

1. Цигилик І.І. Економічний аналіз - основний чинник підвищення ефективності підприємницької діяльності // Актуальні проблеми економіки. - 2003. - №7. - С. 90-91.
2. Захарченко В.І. Економічний аналіз процесів ринкової трансформації багатостадійних промислово-територіальних систем // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - №6. - С. 33-35.
3. Мних Є.В. Сучасний економічний аналіз: питання методології та організації // Бухгалтерський облік та аудит. - 2006. - №1. - С. 59.
4. Мних Є. В. Економічний аналіз у системі антикризового управління підприємством // Бухгалтерський облік і аудит. - №6. - 2007. - С. 33- 37
5. Агапова А. Економічний аналіз в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання // Економічний аналіз. - №5. - 2010. - С. 44-47.
6. Бажовська Г., Попович П. Роль економічного аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах // Економічний аналіз. - №4. - 2009. - С. 158-161.
7. Мискін Ю. Основи поділу економічного аналізу на фінансовий та управлінський // Наука молода. - №11. - 2009. - С. 186-190.
8. Шкарабан С., Лазаришина І. Теоретичні засади економічного аналізу в умовах становлення ринкових відносин в Україні // Економічний аналіз. - №3. - 2008. - С. 9-13.
9. Шурпенкова Р. К. Організація економічного аналізу на підприємстві // Вісник НБУ. - №6. - 2009. - С. 38-45.
10. Олійник О.В., Райковська Т. Управлінський аналіз: виділення надуманого напрямку чи необхідність? // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. - 2006. - №3 (37). - С. 137-144
11. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., Заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. - 2-ге вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП "Рута", 2007. - 704с.
12. Ораевская Г.А. Анализ хозяйственной деятельности сельскохозяйственных предприятий / Г.А. Ораевская. - М. : Экономика, 1980. - С. 4.
13. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу : [навч.метод посіб. для самост. вивч. дисц.] / В.М. Івахненко. - К. : КНЕУ, 2000. - С. 3.
14. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбатюк [та ін.] ; за ред. акад. НАНУ М.Г. Чумаченко. - К. : КНЕУ, 2003. - 556 с.
15. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Г.В. Савицька. - К. : Знання, 2007. - 668 с.

Reference:

1. Tsyhylyk I.I. (2003) Ekonomichnyi analiz - osnovnyi chynnyk pidvyshchennia efektyvnosti pidpriemnytskoi diialnosti. *Aktualni problemy ekonomiky*. №7, pp. 90-91.
2. Zakharchenko V.I. (2004) Ekonomichnyi analiz protsesiv rynkovoї transformatsii bahatostadiinykh promyslovo-terytorialnykh system. *Aktualni problemy ekonomiky*. №6, pp. 33-35.

3. Mnykh Ye.V. (2006) Suchasnyi ekonomichnyi analiz: pytannia metodolohii ta orhanizatsii. *Bukhhalterskyi oblik ta audyt.* №1, pp. 59.
4. Mnykh Ye. V. (2007) Ekonomichnyi analiz u systemi antykrizovoho upravlinnia pidpriemstvom. *Bukhhalterskyi oblik i audyt.* № 6, pp. 33- 37
5. Ahapova A. (2010) Ekonomichnyi analiz v upravlinni diialnistiu subiektiv hospodariuvannia. *Ekonomichnyi analiz.* №5, pp. 44-47.
6. Bazhovska H., Popovych P. (2009) Rol ekonomichnoho analizu u pidvyshchenni efektyvnosti diialnosti pidpriemstva v ryn-kovykh umovakh. *Ekonomichnyi analiz.* №4, pp. 158-161.
7. Myskin Yu. (2009) Osnovy podilu ekonomichnoho analizu na finansovy ta upravlinskyi. *Nauka moloda.* №11, pp. 186-190.
8. Shkaraban S., Lazaryshyna I. (2008) Teoretychni zasady ekonomichnoho analizu v umovakh stanovlennia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. *Ekonomichnyi analiz.* №3, pp. 9-13.
9. Shurpenkova R. K. (2009) Orhanizatsiia ekonomichnoho analizu na pidpriemstvi. *Visnyk NBU.* №6, pp. 38-45.
10. Oliinyk O.V., Raikovska I.T. (2006) Upravlinskyi analiz: vydilennia nadumanoho napriamu chy neobkhdnist? *Visnyk ZhDTU. Ekonomichni nauky.* No3 (37), pp. 137-144
11. Moshenskyi S.Z., Oliinyk O.V. (2007) Ekonomichnyi analiz: Pidruchnyk dlia studentiv ekonomichnykh spetsialnostei vyshchykh navchalnykh zakladiv. / Za red. d.e.n., prof., Zasluzhenoho diiacha nauky i tekhniky Ukrainy F.F.Butyntsia. 2-he vyd., dop. i pererob. *Zhytomyr: PP“Ruta”,* 704 p.
12. Oraevskaia H.A. (1980) Analiz khoziaistvennoi deiatelnosti selskokhoziaistvennykh predpriiatyi. *M. : Ekonomyka,* p. 4.
13. Ivakhnenko V.M. (2000) Kurs ekonomichnoho analizu : [navch. metod posib. dlia samost. vyvch. dysts.]. *K. : KNEU,* 2000, p. 3.
14. Ekonomichnyi analiz : [navch. posib.] / M.A. Boliukh, V.Z. Bur-chevskyi, M.I. Horbatiuk [ta in.] ; za red. akad. NANU M.H. Chumachenko (2003). *K. : KNEU,* 556 p.
15. Savytska H.V. (2007) Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstva : [navch. posib.]. *K. : Znannia,* 668 p.